

با پیروزی انقلاب اسلامی، طبیعتاً بسیاری از عکس‌العمل‌های رخ داده در اوایل انقلاب با هیجان‌های عمومی مردم همراه بود. این هیجان‌ها بیشتر به آتش زدن مراکزی مانند بانک‌ها ختم می‌شد. آن زمان هر کوچه و خیابانی را که می‌دیدید، مکان‌هایی آتش گرفته بود و میز و صندلی آنها در خیابان بود. این مکان‌ها عمدتاً بانک‌ها، سینماها، مشروب‌فروشی‌ها و بعضی از هتل‌ها بودند. این قبیل مکان‌ها صورت لوکس و غیرمردمی داشتند و از طرفی بانک‌ها در آن ایام یکی از مکان‌هایی بودند که به خون آشام شهره بودند

مقررات پرداخت و وام
پس اندازها و گرگور

شرکت‌های
بیمه خصوصی
نیز برودی ملی
اعلام خواهند شد

اطلاعات

کارمندان بانک
های ملی ششم از
این پس کارمند
دولت هستند

شماره ۲۱ مرداد ۱۴۰۲ شماره ۶۰

۲۴ بانک خصوصی و مختلط ملی

اولین گام خروج بانک‌ها از فعالیت ربوی

ملی شدن بانک‌ها و اینکه مالکیت تمام بانک‌های ایرانی اعم از دولتی، خصوصی و مختلط در اختیار دولت قرار گرفت را می‌توان اولین گام در راستای ایجاد تغییر در نظام بانکداری ربوی سال‌های قبل از انقلاب دانست

گزارش

کتاب

بانک‌های خصوصی ملی شدند

یکی از دلایل سازمان برنامه برای لزوم ملی شدن بانک‌ها، مسأله فرار سرمایه‌داران بانک‌ها از کشور و بلا تکلیفی بانک‌ها بود. در گزارش سازمان برنامه که در سال ۵۸ و قبل از ملی شدن بانک‌ها منتشر شد، آمده بود: «بخش قابل توجهی از سپرده‌های بانکی به خارج از کشور منتقل شده و اعتماد مردم به بانک‌ها سلب شده است؛ از این رو، مردم به بانک‌ها هجوم آورده‌اند تا سپرده‌هایشان را از نظام بانکی خارج کنند. در چنین شرایطی باید کسی به عنوان پشتیبان از بانک‌ها حمایت کند.» مجموع این مباحث در کنار شرایط انقلاب باعث شد تا شورای انقلاب که آن زمان اداره کشور را در اختیار داشت، در تاریخ ۱۷ خردادماه ۵۸ تمام بانک‌های خصوصی و مختلط را ملی اعلام کند.

در دوشماره اخیر، بخش‌های ابتدایی از کتاب تاریخ بانکداری اسلامی در ایران، نوشته میثم مهرپور را بررسی کردیم. کتاب به سیر شکل‌گیری بانکداری در ایران و جهان می‌پردازد و پس از بیان نحوه ایجاد اولین فعالیت‌های بانکی در ایران، به بررسی فعالیت نظام بانکی در پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران می‌پردازد. در این شماره، مباحث به روزهای پیروزی انقلاب و خروج پول‌ها از بانک‌ها توسط سپرده‌گذاران مربوط می‌شود. نویسنده تأکید کرده که در زمان پیروزی انقلاب، بسیاری از سپرده‌گذاران عمده پول‌های خود را به خارج از کشور منتقل کرده بودند و این موضوع باعث بروز بحران در بانک‌ها شده بود. در نهایت تصمیم گرفته شد تا بانک‌های خصوصی و مختلط آن زمان، ملی اعلام شوند.

یکی از دلایل سازمان برنامه برای لزوم ملی شدن بانک‌ها، مسأله فرار سرمایه‌داران بانک‌ها از کشور و بلا تکلیفی بانک‌ها بود. در گزارش سازمان برنامه که در سال ۵۸ و قبل از ملی شدن بانک‌ها منتشر شد، آمده بود: «بخش قابل توجهی از سپرده‌های بانکی به خارج از کشور منتقل شده و اعتماد مردم به بانک‌ها سلب شده است؛ از این رو، مردم به بانک‌ها هجوم آورده‌اند تا سپرده‌هایشان را از نظام بانکی خارج کنند. در چنین شرایطی باید کسی به عنوان پشتیبان از بانک‌ها حمایت کند.» مجموع این مباحث

در کنار شرایط انقلاب باعث شد تا شورای انقلاب که آن زمان اداره کشور را در اختیار داشت، در تاریخ ۱۷ خردادماه ۵۸ تمام بانک‌های خصوصی و مختلط را ملی اعلام کند. در دلایل شورای انقلاب برای ملی کردن بانک‌ها آمده بود: به دلیل نقش اساسی بانک‌ها در اقتصاد کشور، دولت باید سرپرستی بانک‌ها را برعهده گیرد:

- لزوم هماهنگی بانک‌ها با سایر نهادهای کشور
- لزوم سوق دادن فعالیت‌های بانک‌ها در جهت اداری و انتفاعی اسلامی

مدیران متقاضی یا به هر نحو دیگری

از آنان سلب سقت شده است، سهام مورد وثیقه این‌گونه مدیران خود به خود از قید وثیقه آزاد خواهد شد. این در حالی بود که با اصلاحیه شورای انقلاب، بانک‌ها عملاً مشمول قانون تجارت نمی‌شوند. ملی شدن بانک‌ها و اینکه مالکیت تمام بانک‌های ایرانی اعم از دولتی، خصوصی و مختلط در اختیار دولت قرار گرفت، می‌توان اولین گام جمهوری اسلامی ایران در راستای ایجاد تغییر در نظام بانکداری ربوی سال‌های قبل از انقلاب دانست. روایت علی اکبر معین‌فر اولین سرپرست سازمان برنامه و بودجه کشور از ملی شدن بانک‌ها خواندنی است. معین‌فر ملی شدن بانک‌ها را از بهترین و بزرگترین دستاوردهای انقلاب در ماه‌های اول پیروزی دانسته و در تشریح فضای کشور در آن ایام که منجر به اخذ این تصمیم شد، می‌گوید: «با پیروزی انقلاب اسلامی، طبیعتاً بسیاری از عکس‌العمل‌های رخ داده در

اوایل انقلاب با هیجان‌های عمومی مردم همراه بود. این هیجان‌ها بیشتر به آتش زدن مراکزی مانند بانک‌ها ختم می‌شد. آن زمان هر کوچه و خیابانی را که می‌دیدید، مکان‌هایی آتش گرفته بود و میز و صندلی آنها در خیابان بود. این مکان‌ها عمدتاً بانک‌ها، سینماها، مشروب‌فروشی‌ها و بعضی از هتل‌ها بودند. این قبیل مکان‌ها صورت لوکس و غیرمردمی داشتند و از طرفی بانک‌ها در آن ایام یکی از مکان‌هایی بودند که به خون آشام شهره بودند. به هر حال، این فضایی بود که وجود داشت و نمی‌شد جلو مردم را گرفت. اوایل انقلاب اکثر کسانی که سرمایه‌های زیادی در بانک‌ها داشتند، پول‌های خود را به کشورهای خارجی انتقال داده بودند و بانک‌ها عملاً فلج شده بودند. بعد از مدتی از گذشت انقلاب، بانک مرکزی فهرستی از کسانی که در آستانه انقلاب پول از کشور خارج کردند، منتشر کرد.